

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

Handelingen

Annales

INTEGRAAL VERSLAG
VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE

COMPTE RENDU INTÉGRAL
DE LA RÉUNION PUBLIQUE DE LA

COMMISSIE
VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

COMMISSION
DES RELATIONS EXTÉRIEURES

VAN

DU

30-11-1999

30-11-1999

AGALEV-ECOLO	:	Anders gaan leven / Ecologistes conférés pour l'Organisation de luttes originales
CVP	:	Christelijke Volkspartij
FN	:	Front National
PRL FDF MCC	:	Parti Réformateur libéral - Front démocratique francophone - Mouvement du citoyens pour le changement
PS	:	Parti socialiste
PSC	:	Parti social-chrétien
SP	:	Socialistische Partij
VLAAMS BLOK	:	Vlaams Blok
VLD	:	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU&ID	:	Volksunie & ID21

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 50 0000/00	:	Documents parlementaires de la 50e législature, suivi du n° et dy n° consécutif
QRVA	:	Question et Réponses écrites
HA	:	Annales (Compte Rendu intégral)
CRA	:	Compte Rendu Analytique
PLEN	:	Séance plénière
COM	:	Réunion de commission

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 50 0000/00	:	Parlementaire documenten van de 50e zittingsperiode + het nummer en het volgnummer
QRVA	:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
HA	:	Handelingen (Beknopt Verslag)
BV	:	Beknopt Verslag
PLEN	:	Plenum vergadering
COM	:	Commissievergadering

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
Commandes :
Place de la Nation, 1008 Bruxelles
Fax : 02/549 82 60
Tél. : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : aff.generales@laChambre.be

Officiële publicaties, van de Kamer van volksvertegenwoordigers
Bestellingen :
Natieplein, 1008 Brussel
Fax : 02/549 81 60
Tel. : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : alg.zaken@deKamer.be

Inhoud

Dinsdag 30 november 1999

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREK-
KINGEN - COM 056

Interpellatie van de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de stemming van de 'new agenda coalition' in de 'First Committee' van de Verenigde Naties" (nr. 141)

sprekers : **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, **Dirk Van der Maelen**, voorzitter van de SP-fractie, **Leen Laenens, Francis Van den Eynde**

Moties

Mondelinge vraag van mevrouw Claudine Drion aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de naleving van artikel 2 van de Associatie-overeenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun Lid-Staten en de Staat Israël" (nr. 443)

sprekers : **Claudine Drion, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Mondelinge vraag van de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Belgische militaire aanwezigheid in Congo" (nr. 444)

sprekers : **Francis Van den Eynde, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Mondelinge vraag van de heer Guido Tastenhoye aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de nota die de federale regering ontving van de Vlaamse regering over de voorbereidingen van de Top van Helsinki op 10 en 11 december aanstaande en de Vlaamse verzuchtingen terzake" (nr. 478)

sprekers : **Guido Tastenhoye, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Mondelinge vraag van de heer Guido Tastenhoye aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de mogelijke oprichting van een Europese defensie-macht" (nr. 487)

sprekers : **Guido Tastenhoye, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Mondelinge vraag van mevrouw Els Van Weert aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over "de gelden bestemd voor het Rwanda-tribunaal" (nr. 500)

sprekers : **Els Van Weert, Eddy Boutmans**, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking

Sommaire

Mardi 30 novembre 1999

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES
COM 056

Interpellation de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le vote sur la coalition du nouvel agenda au 'First Committee' des Nations unies" (n° 141)

orateurs : **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, **Dirk Van der Maelen**, président du groupe SP, **Leen Laenens, Francis Van den Eynde**

Motions

Question orale de Mme Claudine Drion au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le respect de l'article 2 de l'Accord d'association entre les Communautés européennes et leurs Etats membres et l'Etat d'Israël" (n° 443)

orateurs : **Claudine Drion, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question orale de M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la présence militaire belge au Congo" (n° 444)

orateurs : **Francis Van den Eynde, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question orale de M. Guido Tastenhoye au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la note que le gouvernement fédéral a reçue du gouvernement flamand au sujet de la préparation du Sommet de Helsinki des 10 et 11 décembre et les demandes flamandes en la matière" (n° 478)

orateurs : **Guido Tastenhoye, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question orale de M. Guido Tastenhoye au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la création éventuelle d'une force de défense européenne" (n° 487)

orateurs : **Guido Tastenhoye, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question orale de Mme Els Van Weert au secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement sur "les crédits destinés au tribunal pour le Rwanda" (n° 500)

orateurs : **Els Van Weert, Eddy Boutmans**, secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

RÉUNION PUBLIQUE DU
MARDI 30 NOVEMBRE 1999

De vergadering wordt geopend om 10.05 uur door de heer **Geert Versnick**, voorzitter.

La réunion est ouverte à 10.05 heures par M. **Geert Versnick**, président.

Interpellatie van de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de stemming van de 'new agenda coalition' in de 'First Committee' van de Verenigde Naties" (nr. 141)

Interpellation de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le vote sur la coalition du nouvel agenda au 'First Committee' des Nations unies" (n° 141)

De **voorzitter** : De heer Ferdy Willems heeft het woord.

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, ik ben blij dat dit thema eindelijk ter sprake kan komen en dat de vice-eerste minister zelf aanwezig kan zijn.

Er zijn een aantal positieve elementen in dit gegeven. België is woordvoerder geweest voor 17 landen. België heeft bij twee afzonderlijke stemmingen toch ja kunnen stemmen, zij het dat beide teksten, de resoluties 7 en 17, bijna unaniem zijn goedgekeurd. België onderschreef de principes van de nucleaire ontwapening met als einddoel een kernwapenvrije wereld en verwijst naar de vijfjaarlijkse toetredingsconferentie van 24 april tot 19 mei 2000 waar het debat ten gronde moet worden gevoerd. Een oplossing in de goede zin blijft dus mogelijk. Er blijven rond dit thema nochtans een aantal indringende discussiepunten.

Op welke basis en met welke argumenten kan de minister de houding van België in de First Committee verklaren ? Aan welke artikelen neemt België aanstoot ? Uit de stukken die ik inmiddels heb kunnen inzien, blijkt dat ik het antwoord in feite zelf ook kan geven. The new agenda coalition schept een derde categorie staten. Naast de landen zonder kernwapens en de kernwapenstaten Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Frankrijk, Rusland en China, komen er volgens de new agenda

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

OPENBARE VERGADERING VAN
DINSDAG 30 NOVEMBER 1999

coalition landen met een nucleaire capaciteit, met name India, Pakistan en Israël en dat wil men juridisch niet erkennen. Ik meen dat dit niet erkennen in feite een spitstechnologisch-juridische fictie is. De werkelijkheid is dat die drie landen wel degelijk kernwapens hebben.

Een tweede argument heb ik gevonden in de verklaring van de minister in de UNO. België wil het debat ten gronde voeren in een geëigend forum. Ik begrijp niet goed waarom de new agenda coalition in de UNO dat niet zou kunnen zijn. Een derde bezwaar zou zijn dat de new agenda coalition eigenlijk zou ingaan tegen de verbintenissen van België in NAVO-verband. Hier komen we tot het kernprobleem. Er zijn rond die NAVO vijf grote discussiepunten, die niet alleen door mijn partij worden aangekaart, maar waar ook andere landen vragen bij stellen.

Ten eerste, huldigt de NAVO nog altijd de afschrikwekkende waarde van de kernwapens. In artikel 62 staat uitdrukkelijk : "De ultieme veiligheidsgarantie wordt de bondgenoten geboden door de strategische nucleaire strijdkrachten.". Zoals ik in dit huis al vaak heb gezegd, komt dat neer op het aloude principe van de Romeinen, namelijk als je vrede wil, bereid dan de oorlog voor. De wereldgeschiedenis heeft bewezen dat men met dit principe niets bereikt. Het heeft al twintig eeuwen oorlog opgeleverd, waaronder twee wereldoorlogen. De polemologie zegt uitdrukkelijk dat geweld niets oplost. Wij blijven fysiek bedreigd.

Ten tweede, is er discussie rond het principe "no first use" dat door niemand minder dan de Duitse minister van Buitenlandse Zaken wordt aangevochten. Ik vraag dat België dezelfde houding zou aannemen.

De derde discussie heeft betrekking op de nuclear sharing, voor België de Kleine Brogel. Ik ga daarop niet verder in want dan zijn we nog weg voor een hele tijd.

De vierde discussie draait rond de negatieve veiligheids-garanties, dus rond het principe dat kernwapenstaten geen kernwapens gebruiken tegenover landen die de NPT-akkoorden hebben ondertekend. Dat klinkt wel mooi, maar de facto brengen de Verenigde Staten dit principe op het terrein zelf niet in toepassing. In oorlogs-

Ferdie Willems

tijd willen zij zelf kernwapens gebruiken tegen andere vernietigingswapens. Het is bijvoorbeeld een dreiging tegenover Saddam Hoessein. Hetzelfde geldt voor Frankrijk, Groot-Brittannië en Rusland die dit principe op het terrein negeren.

Over het vijfde, essentiële discussiepunt heb ik in dit huis nog niet veel gehoord. Het betreft het feit dat de NAVO haar lot zelf niet in handen heeft. Wij zijn afhankelijk van de NAVO-kernwapenlanden zelf, concreet de VS, Groot-Brittannië en Frankrijk. Ik heb hier bij mij een brief van de minister van Buitenlandse Zaken van Nederland van 6 september 1999. Sta mij toe daar enkele citaten uit voor te lezen: "De wijze waarop in de NATO de besluitvorming plaatsvindt over de inzet van de in het kader van de verdediging van de NATO ter beschikking gestelde kernwapens. Eerst brengt de NAVO-raad een advies uit aan de kernwapenstaten inzake deze inzet van kernwapens. Beslissingsbevoegdheid terzake heeft de NAVO-raad echter niet. Die beslissingsbevoegdheid ligt volledig bij de NAVO-kernwapenstaten zelf. Zij kunnen het advies van de NAVO-raad overnemen, maar ze kunnen het ook naast zich neerleggen.". Nederland heeft, nog steeds volgens dezelfde bron, boeiende voorstellen. Ik lees uit dezelfde brief opnieuw een citaat voor: "Nederland is daarom voorstander van de totstandkoming van effectieve internationale arrangementen die de vorm zouden kunnen krijgen van een juridisch bindend instrument. De regering ziet hierin een goede aanleiding om het onderwerp negatieve veiligheidsgaranties aan de orde te stellen in de internationale discussie binnen de NAVO, dit met het oog op een eensgezind optreden in de ontwapeningsconferentie in Genève.".

Ik vraag dat België deze voorstellen steunt zodat wij niet afhankelijk zijn van de NAVO-kernwapenlanden.

Ik kom tot slot bij het dringend en moreel karakter van heel deze discussie. De heer Van Der Maelen heeft bij een vorige gelegenheid uitvoerig gewezen op het gevaar van de spanningen tussen Indië en Pakistan, op de negatieve houding in de Verenigde Staten met betrekking tot het teststopverdrag waarbij Amerika geen enkel overleg duldt inzake nucleaire strategie omdat zij die zelf bepalen, op het enorme gevaar van Rusland, op China met zijn Dongfengraket nr. 31 die werd getoond op 1 oktober 1999 en die een bedreiging is voor heel Europa en voor een groot deel van de Verenigde Staten, op de juridische vragen, dus de vredesbeweging zelf. Agalev heeft de plicht over ontwapening te onderhandelen. Wie dat niet doet, is illegaal. De overkilling capacity blijft de grootste bedreiging voor de mensheid. Wij blijven kort en goed fysiek bedreigd.

Ik denk dat ik mij politiek in goed gezelschap bevind. Ik verwijs naar persmededelingen van de heer Glorieux van Agalev: "Binnenkort kan België zijn nek uitsteken door in de Verenigde Naties de resolutie voor een kernwapen-

vrije wereld te steunen." Ik verwijs naar het voorstel van resolutie van Agalev en Ecolo van 14 oktober dat "de regering oproept om de NAC-resolutie, ingediend naar aanleiding van de gemeenschappelijke verklaring van 9 juni 1998, mee goed te keuren in de algemene vergadering van de Verenigde Naties." Ik verwijs naar collega Vanhoutte van Agalev die na een interpellatie in de Kamer op 10 november verklaarde: "Het geëigende forum voor een debat is de Kamer". Ik verwijs naar de heer Dirk Van der Maelen hier aanwezig, die in zijn interpellatie aan de eerste minister over de kernwapenontwapening en de rol van België in zijn derde vraag stelt: "Is er in het licht van de hogergeschetste ontwikkeling geen nood aan een voluntaristisch beleid vanwege de regering?". Ik verwijs naar de regeringsverklaring zelf waarin de regering zegt dat België "initiatieven zal nemen om bij te dragen tot de wapenbeheersing en ontwapening in de diverse geëigende multilaterale fora. Meer in concreto zullen initiatieven ontplooid worden om de kernmachten ertoe aan te zetten verdere reducties van hun kernwapenarsenalen te onderhandelen.". Is de UNO zelf niet zo'n forum? Zo kom ik tot mijn vierde en laatste vraag, ingediend op 10 november. Ik hecht eraan ze u uitdrukkelijk voor te lezen want ze vormt de kern van de zaak. Bij een vorige discussie over de NAC heeft de minister op mijn vierde vraag, namelijk "wil de minister de houding van België laten afhangen van een stemming in de daarvoor gekozen instantie, namelijk het parlement?" letterlijk het volgende geantwoord: "Het is aan het parlement om te beslissen wat het zal doen. Naar de normale democratische gang zal de regering er de gevolgen van trekken. Is een dergelijk debat in het parlement nog mogelijk met het oog op de eindstemming in de algemene vergadering van de Verenigde Naties? Het ware dan vanuit democratisch standpunt het overwegen waard om een eventuele motie van aanbeveling terzake niet meteen af te blokken met de gebruikelijke eenvoudige motie. De materie is immers belangrijk genoeg om in de plenaire vergadering in een stemming beslecht te worden.".

De voorzitter: De minister heeft het woord.

Minister Louis Michel: Mijnheer de voorzitter, collega's, de resolutie voor een nieuwe nucleaire agenda is het gevolg van een gezamenlijke verklaring van de ministers van Zweden, Ierland, Egypte, Mexico, Brazilië, Nieuw-Zeeland, Slovenië en Zuid-Afrika van 9 juni 1998. Slovenië trok zich nadien terug. De resolutie werd vorig jaar voor de eerste keer in de eerste commissie van de algemene vergadering van de Verenigde Naties ingediend. Dit jaar werd de resolutie opnieuw ingediend en goedgekeurd met 90 stemmen voor, 13 tegen, bij 37 onthoudingen. Het aantal deelnemers aan de stemmingen daalde nochtans van 170 in 1998 naar 140 dit jaar.

Louis Michel

Geen enkel NAVO-land stemde voor deze resolutie. Ierland en Zweden zijn geen NAVO-landen. De Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Polen en Hongarije stemden tegen en alle overige NAVO-bondgenoten onthielden zich. Daarbij kan worden vermeld dat Turkije en Tsjechië hun stemgedrag wijzigden ten opzichte van vorig jaar. Ze veranderden namelijk hun negatieve stem in een onthouding. Van de zich onthoudende landen waren Nederland en Canada de resolutie het meest gunstig gezind. Samen met deze landen en Noorwegen heeft België met de indieners van de resolutie genegotieerd. Er werden enkele verbeteringen aangebracht, maar ze waren nog onvoldoende om een positieve stem uit te brengen.

België las de bijgevoegde stemverklaring voor in naam van 17 landen, namelijk Duitsland, België, Denemarken, Spanje, Finland, Griekenland, IJsland, Italië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Noorwegen, Nederland, Portugal, Moldavia, Tsjechië en Slowakije. Over twee paragrafen van de resolutie werd afzonderlijk gestemd. Het gaat over de oproep tot toetreding tot het non-proliferatieverdrag en de vraag om een verdrag uit te werken om de niet-nucleaire staten te beveiligen tegen het gebruik van of de dreiging met nucleaire wapens. België stemde voor deze twee paragrafen, evenals de grote meerderheid van de landen. Op 7 werden 128 positieve stemmen uitgebracht en OP 18 kreeg 127 positieve stemmen. De grootste moeilijkheid met de resolutie is het feit dat zij een snelle nucleaire ontwapening wenst op te dringen, ongeacht de werkelijkheid. België staat volledig achter artikel 6 van het non-proliferatieverdrag dat pleit voor een nucleaire ontwapening, maar volgt hier stapsgewijs een rationalistische koers waarbij de eerste verantwoordelijkheid ligt bij de nucleaire staten. Deze ontwapening dient te gebeuren in de geëigende fora van het non-proliferatieregime en de ontwapeningsconferentie in Genève. De convocatie van de multilaterale conferentie, zoals voorgesteld in OP 14 van de resolutie, zal de standpunten enkel verder polariseren en voor implicatie zorgen.

Bovendien vindt de vijfjaarlijkse toetsingsconferentie over het non-proliferatieverdrag reeds plaats van 24 april tot 19 mei 2000. Er kan slechts een nieuwe nucleaire agenda worden aanvaard als er in het geëigende forum een debat ten gronde wordt gevoerd. De bovenvermelde vijfjaarlijkse toetsingsconferentie en de resolutie lopen dus vooruit op een beslissing die nog niet is genomen. Eerst dient er een evaluatie te worden gemaakt van de stand van zaken inzake nucleaire aangelegenheden en dan kunnen de nieuwe uitdagingen voor de volgende vijf jaar worden uitgestippeld. Er moet ook worden vermeld dat het kernstopverdrag bestaat, maar nog niet van kracht is en dat de onderhandelingen ten gronde over de uitwerking van een verdrag van verbod op de productie van splijtstof in het kader van de ontwapeningsconferentie van Genève nog dienen te worden opgestart.

Bovendien druist de resolutie in tegen de verbintenissen die België heeft in het kader van het NAVO-bondgenootschap. België neemt binnen het NAVO-bondgenootschap deel aan de discussie over het nucleaire beleid, maar kan niet akkoord gaan met de mogelijkheid om een discussie over dit beleid ten gronde te voeren in andere fora. De resolutie schept een derde categorie van staten die niet is opgenomen in het non-proliferatieverdrag, namelijk de drempellanden. Dit verdrag kent slechts twee categorieën, zijnde de nucleaire staten en de niet-nucleaire staten.

Tot slot moet ik de heer Willems melden dat over alle vraagstukken op de agenda van de algemene vergadering van de Verenigde Naties binnen de Europese Unie vooraf systematisch overleg wordt gepleegd. Dit geldt ook voor materies die de ontwapening betreffen. Dat gebeurt in de eerste commissie. Er bestaat geen geïnstitutionaliseerde structuur van NAVO-vertegenwoordigers te New-York of te Genève in de Ontwapeningsconferentie en ieder land bepaalt zijn eigen standpunten. Hierbij wordt wel de best mogelijke samenhang tussen de Europese lidstaten nagestreefd.

Ik kan tot besluit zeggen dat wij ten gronde op dezelfde golflengte zitten. We hebben alleen een andere opvatting over zowel de plicht als de methode. Ik sta nog altijd open om in de eerstvolgende weken hierover een debat te organiseren. Het zou nuttig zijn om dit debat eens op een ethische manier te voeren.

De **voorzitter** : De heer Ferdy Willems heeft het woord.

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik ben daarstraks met de positieve elementen begonnen, ik zal nu met het negatieve beginnen. Wij geraken het niet eens over een aantal uitgangspunten van de minister.

Inzake het overwicht van de militaire grootmachten, voor ons toch ook een levensbedreigende factor, wordt het nu toch echt tijd dat een relatief klein land zich daartegen verzet. In andere materies doet België dat wel, waarom dan hier niet ? De VS moet echt niet blijven bepalen welke houding de NAVO op politiek en militair vlak aanneemt. Dat kan gewoon niet.

Als de UNO hiervoor geen geëigend forum is, dan weet ik het niet meer. Ik zie trouwens niet goed in waarom een positieve stemming van de new agenda coalition geen schitterende voorbereiding zou kunnen zijn voor het debat ten gronde van volgend jaar.

De minister beroept zich op de NAVO-solidariteit. Ik stel vast dat nog andere NAVO-landen kritische houdingen aannemen tegenover het beleid van de NAVO. Ik zou zelfs durven te zeggen dat de trouw aan een bondge-

Ferdy Willems

nootschap een kritische houding niet uitsluit, integendeel. Aan slaven en jaknikkers heeft men niet veel. Ik meen dat België met een kritische houding op dat vlak wel degelijk iets kan bereiken. Tot zover onze verschilpunten en nu komen de positieve punten.

Het verheugt mij dat de minister in deze vergadering openlijk verklaart dat wij ten gronde eigenlijk dezelfde pacifistische invalshoek hebben. Dat is belangrijk voor een gesprek en het maakt dan niet zo heel veel uit dat wij het nog niet eens zijn over de methodes. Het is positief dat de minister een debat in plenaire vergadering niet uit de weg wil gaan. Ik heb wat dat betreft namens drie politieke fracties die hier aanwezig zijn, VLD, PSC en AGALEV-ECOLO, trouwens zopas een motie van aanbeveling ingediend. Ik neem aan dat de mogelijkheid bestaat dat wij zo vlug mogelijk, en ik bedoel dan al volgende donderdag, een open debat hebben in de Kamer waarin iedereen zijn mening kan komen vertolken en zijn stem kan uitbrengen. Zo werkt de democratie. Het is mogelijk dat ons voorstel dan met een democratische meerderheid wordt verworpen, maar daarbij moeten we ons dan neerleggen want het zal een democratische beslissing geweest zijn.

De **voorzitter** : Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

En conclusion de cette discussion, des motions ont été déposées.

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de dames Leen Laenens, Els Van Weert en Claudine Drion en de heren Ferdy Willems en Jacques Lefevre en luidt als volgt :

"De Kamer, gehoord de interpellatie van de heer Ferdy Willems, en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, vraagt de regering om tijdens de plenaire vergadering van de Kamer op donderdag 2 december 1999 (dus nog vóór de eindstemming van de Verenigde Naties over de 'new agenda coalition') de houding van België te laten afhangen van een debat en stemming in de Kamer."

Une motion de recommandation a été déposée par Mmes Leen Laenens, Els Van Weert et Claudine Drion et MM. Ferdy Willems et Jacques Lefevre et est libellée comme suit :

"La Chambre, ayant entendu l'interpellation de M. Ferdy Willems, et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, invite le gouvernement à faire dépendre la position de la Belgique d'un débat et d'un vote à la Chambre, le jeudi 2 décembre 1999 (donc encore avant le vote final des Nations unies sur la 'new agenda coalition')."

Ik heb geen eenvoudige motie ontvangen; ik heb er zelf een opgesteld en ondertekend. Deze zal ook worden ingediend.

De heer Ferdy Willems heeft het woord.

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Er is dus geen eenvoudige motie, mijnheer de voorzitter.

De **voorzitter** : Natuurlijk is er een eenvoudige motie. Ik heb gezegd dat ik ze niet heb ontvangen, maar dat ik ze zelf heb opgesteld en ondertekend.

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Ik besluit daaruit dat deze materie niet zal worden behandeld in de plenaire vergadering.

De **voorzitter** : Jawel, mijnheer Willems, u moet het Reglement lezen. Ik heb de eenvoudige motie getekend.

De heer Dirk Van der Maelen heeft het woord.

De heer **Dirk Van der Maelen** (SP) : Mijnheer de voorzitter, ik heb akte genomen van de toezegging van de vice-eerste minister om over deze problematiek een debat in de plenaire vergadering te voeren. Dat is zeker een constructieve positieve houding van de minister. Ik vind het echter een beetje vervelend dat de heer Willems, hierin gesteund door drie andere collega's, nu probeert om deze aangelegenheid vlug op de agenda te krijgen. Is het, gelet op de toezegging van de vice-eerste minister en het belang van de materie, niet beter onze tijd daarvoor te nemen en dit debat goed voor te bereiden. Ik ben van oordeel, en ik ben er mij wel van bewust dat hiermee veel symboliek gepaard gaat, dat dit debat het best in de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen wordt gevoerd. We moeten een hele ochtend uittrekken om daarover uitgebreid met elkaar van gedachten te wisselen. Ik verzeker u dat er in de plenaire vergadering weinig belangstellenden zullen komen opdagen. Er zullen echter wel camera's zijn en de publieke opinie zal weer maar eens kunnen besluiten dat er in het parlement maar weinig belangstelling is voor dergelijke belangrijke materies.

Ik heb volgend constructief voorstel. Laten we de tijd nemen en daarover uitgebreid van gedachten wisselen. Er is immers niet alleen, en dat zal het argument zijn van collega Willems, de nakende stemming over de new agenda coalition, maar er komen nog vele andere belangrijke data. Ik denk aan het non-proliferatieverdrag en aan de evaluatie in april-mei van volgend jaar. Het lijkt mij dus van het grootste belang dat wij dit debat grondig voorbereiden, na eerst een gesprek te hebben gehad met de regering, zodat we naar dit cruciale verdrag een regering kunnen sturen die weet wat er in het parlement leeft.

De **voorzitter** : Dat is ook de reden waarom ik een eenvoudige motie heb ingediend. Ik ben er ook van overtuigd dat wij onszelf, door te snel te willen werken, geen dienst bewijzen. Het voorstel van de heer Van der Maelen lijkt mij veel beter.

Mevrouw Leen Laenens heeft het woord.

Mevrouw **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de voorzitter, ik wil even verduidelijken waarom wij de motie van aanbeveling mee hebben ondertekend. Wij verheugen ons over de bereidheid van de minister om het debat ten gronde te voeren. Het ene sluit volgens ons echter het andere niet uit. Gelet op het belang van 2 december kan er in plenaire vergadering al een eerste signaal worden gegeven. We kunnen daar aankondigen dat er nog een debat ten gronde wordt gevoerd, ter voorbereiding van de evaluatie van april 2000. Over dat principe ben ik het met de heer Van der Maelen eens. De voorzitter kan dan bepalen hoe dat moet gebeuren.

De **voorzitter** : De heer Ferdy Willems heeft het woord.

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, op 2 december is er een stemming in de UNO. Als dat geen internationaal forum is, dan weet ik er niets meer van. Als wij in het parlement een positieve stemming krijgen over het stemgedrag van België, kunnen wij heel concreet en doelgericht inspelen op wat er volgend jaar moet gebeuren.

De **voorzitter** : De heer Francis Van den Eynde heeft het woord.

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, ik steun het voorstel van de heer Willems met betrekking tot een debat in plenaire vergadering en het voorstel van de heer Van der Maelen dat mij zinvol lijkt. Wij doen hier echter niet aan bezigheidstherapie. De motie die is ingediend, is helaas niet terzake. Ze komt donderdag 2 december, op het einde van de werkzaamheden in de Kamer ter stemming. Zelfs indien ze dan de meerderheid haalt, kan de regering dat debat niet meer vóór 2 december organiseren. Indien het dan absoluut nog vóór 2 december moet worden georganiseerd, maar maak u niet te veel illusies, is er de mogelijkheid dat de fractievoorzitters van de indieners van de motie deze zaak aankaarten in de Conferentie van voorzitters, die morgen woensdag plaatsheeft. De weg van een motie aan de regering is in elk geval zinloos.

De **voorzitter** : Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

Le **président** : L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

Question orale de Mme Claudine Drion au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le respect de l'article 2 de l'Accord d'association entre les Communautés européennes et leurs Etats membres et l'Etat d'Israël" (n° 443)

Mondelinge vraag van mevrouw Claudine Drion aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de naleving van artikel 2 van de Associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun Lid-Staten en de Staat Israël" (nr. 443)

Le **président** : La parole est à Mme Claudine Drion.

Mme **Claudine Drion** (AGALEV-ECOLO) : Monsieur le président, monsieur le ministre, les rapports entre Israël et la Palestine sont d'actualité. La ratification de l'accord entre la Communauté européenne et l'Etat d'Israël sera prochainement à l'ordre du jour du Sénat.

Nous sommes tous ici attachés au respect des droits de l'homme, notamment ceux de la population palestinienne.

Je souhaiterais connaître la position du gouvernement par rapport à cet accord entre la Communauté européenne et l'Etat d'Israël, relatif au commerce et aux mesures d'accompagnement, qui prévoit dans son article 2 que "les relations entre les parties, de même que toutes les dispositions de l'accord, se fondent sur le respect des droits de l'homme et des principes démocratiques qui inspirent ainsi leurs politiques internes et internationales et qui constituent un élément essentiel de l'accord".

Or, par ailleurs, l'organisation israélienne des droits de l'homme BTSELEM vient de sortir un rapport illustrant combien la politique israélienne de colonisation illégale est constitutive de violations flagrantes des droits de l'homme pour les Palestiniens.

Monsieur le ministre, pouvez-vous nous présenter la position du gouvernement belge sur les pratiques actuelles de l'Etat d'Israël, y compris envers les Palestiniens résidents des territoires occupés et préciser si vous estimez qu'elles sont en conformité avec l'article 2 de l'accord dont question ?

Le **président** : La parole est au ministre.

M. **Louis Michel**, ministre : Monsieur le président, chers collègues, l'accord euroméditerranéen d'association avec Israël fut signé le 20 novembre 1995. Cet accord est du même type que ceux signés avec la Tunisie, la Jordanie et le Maroc.

Louis Michel

Il précise que les relations entre les parties sont fondées sur le respect des droits de l'homme et des principes démocratiques, respect qui guide leur politique nationale et internationale et constitue un élément essentiel de l'accord.

Cet accord a été ratifié par tous les Etats membres à l'exception de la Belgique et de la France. Néanmoins, un accord intérimaire a été conclu avec Israël, qui a permis l'entrée en vigueur, dès le 1er janvier 1996, des dispositions commerciales - de compétence purement communautaire - de l'accord général.

En Belgique, le dossier de ratification a été introduit, fin 1997, à la commission des Affaires étrangères du Sénat, qui en a reporté l'examen sine die en raison de l'impasse du processus de paix. A la suite de la conclusion des accords de Wye Plantation, la possibilité de déblocage du dossier avait été évoquée. Toutefois, il n'en fut plus question lorsque leur mise en oeuvre a été suspendue par Israël. Le Vlaamse Raad a également bloqué la ratification de l'accord; toutes les autres instances communautaires et régionales ont terminé leur procédure de ratification.

A la suite des perspectives prometteuses ouvertes par les élections de mai 1999 et de la reprise du processus de paix - accord de Charm El Cheik -, le dossier a été réintroduit pour ratification devant les instances législatives belges. La France a relancé la procédure et pense la terminer pour la fin du mois de janvier.

En ce qui concerne la question des colonies juives, il convient de rappeler les assurances du ministre Levy qu'Israël n'entreprendra pas de nouvelles colonies. Il est vrai que le premier ministre E. Barak dispose d'une marge de manoeuvre étroite au point de vue interne.

Nous devons toutefois reconnaître que son action récente portant sur le démantèlement de dix points d'implantation fut courageuse. La réaction d'Arafat a d'ailleurs été relativement modérée dans l'espoir que d'autres colonies soient ultérieurement démantelées dans le cadre du règlement territorial.

L'Union européenne a toujours considéré les implantations juives comme illégales et la Déclaration de Berlin, de mars 1999, s'y réfère comme suit : "L'Union européenne engage les deux parties à s'abstenir d'actions qui préjugent de l'issue des négociations sur le statut définitif et de toute activité contraire au droit international, y compris toute implantation, et à combattre l'incitation à la haine et à la violence". Cette position reste valable et la Belgique compte veiller au respect de ce principe.

L'entrée en vigueur de cet accord d'association permettrait à l'Union européenne d'engager le dialogue politique prévu par l'accord lui-même et surtout lui donnerait un levier important dans la mesure où il comporte une

clause de non-exécution dans les dispositions finales, selon laquelle une partie peut prendre des mesures appropriées si elle considère que l'autre partie n'a pas rempli ses obligations au titre de l'accord et ceci, en cas d'urgence spéciale, sans consultation préalable.

Vous me demandez quelle est ma position et celle du gouvernement. Je suis d'avis qu'il faut ratifier au plus tôt cet accord pour permettre à l'Union européenne d'être un véritable interlocuteur et d'avoir des moyens de pression extrêmement importants sur Israël.

J'ai rencontré assez longuement le ministre des Affaires étrangères israélien, M. Levy. Celui-ci, comme M. Barak, a la ferme volonté de relancer le processus de paix. Mais il faut aussi être conscient du fait que leur marge de manoeuvre n'est pas aussi énorme qu'il pourrait y paraître.

J'émettrai une considération personnelle. A la suite de tous les contacts que j'ai eus avec les autorités israéliennes, j'ai le sentiment qu'il ne faut pas trop donner à Israël un sentiment d'isolement et qu'il faut encourager les signes qu'il montre de vouloir vraiment enclencher un processus de paix.

Je suis donc favorable à ce que les choses aillent très vite.

Le président : La parole est à Mme Claudine Drion.

Mme Claudine Drion (AGALEV-ECOLO) : Monsieur le président, je remercie M. le ministre et je fais confiance à la sagacité de nos collègues sénateurs et sénatrices pour apprécier si notre pays doit ou non ratifier cet accord.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mondelinge vraag van de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Belgische militaire aanwezigheid in Congo" (nr. 444)

Question orale de M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la présence militaire belge au Congo" (n° 444)

De voorzitter : De heer Francis Van den Eynde heeft het woord.

De heer Francis Van den Eynde (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, sta mij toe om eerst en vooral de vice-eerste minister van harte te begroeten. Het verheugt ons hem levend en wel terug te zien, wat aantoont dat regeringscrisissen ook positieve kanten hebben.

Francis Van den Eynde

Ik wens de minister vandaag enkele vragen te stellen over de Afrika-politiek van de regering. In verband met die Afrika-politiek, die in de zomer met grote trom werd aangekondigd, werden een aantal nieuwe accenten gelegd. Eigenlijk ging het niet om accenten; er was een totaal nieuwe politiek. Men zou opnieuw streven naar een Belgische aanwezigheid in Centraal-Afrika. Ik hoorde de minister bijna zingen: "Als een wereld zo groot, waar onze vlag staat geplant."

Inmiddels zijn wij al een heel eind in de herfst en hebben wij de aangekondigde nota nog altijd niet gekregen. Het dispuut met de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking is officieel bijgelegd. Ik las gisteren in *De Morgen* bijna een wederzijdse liefdesverklaring. Dat doet mij denken aan die koppels die zware ruzies uitvechten - heel de buurt hoort ze -, maar die 's avonds als een innig verliefd paartje gaan wandelen om de schone schijn hoog te houden.

Ondertussen gebeurt er op het politieke vlak haast niets. Er worden blijkbaar alleen militaire initiatieven genomen en dat laatste verontrust mij toch enigszins. Tijdens onze laatste vergadering hadden wij het over de Belgische militaire deelname aan een UNO-missie in Congo. Die deelname is ondertussen realiteit geworden. We zijn in dit Centraal-Afrikaans land echter nog maar pas aangekomen - waar wij toch zoveel ervaring hebben en waarover wij zoveel knowhow bezitten - of gans de militaire missie van de UNO, inclusief de Belgische deelname wordt, terecht of ten onrechte, maar ik vermoed ten onrechte, beschuldigd van het beramen van een moord-aanslag op het huidige staatshoofd van de Congolese Staat. Dat is nu niet precies de meest geschikte manier om de zaken daar op een diplomatieke wijze te regelen.

Dat incident is amper achter de rug of we lezen in de kranten dat twee Belgische militairen in Kinshasa op straat aangehouden werden terwijl ze daar blijkbaar in opdracht van het leger aan het werk waren. Volgens dezelfde bron werden ze enkele dagen later vrijgelaten.

Die nieuwe Afrika-politiek komt voor mij in de praktijk neer op enkele schuchtere pogingen om opnieuw militair aanwezig te zijn in Congo en het faliekant aflopen van die schuchtere pogingen.

Mijnheer de vice-eerste minister, is en blijft het de bedoeling om ons eerstdaags die nota te bezorgen? Kunt u ons bevestigen dat die nota voorziet in een nieuwe militaire aanwezigheid in Centraal-Afrika, zij het dan onder het mom van de begeleiding van de ontwikkelings-samenwerking of van de vrede, want tegenwoordig worden militairen nog uitsluitend voor vrede ingezet. Het is bijna ontroerend.

Mijnheer de vice-eerste minister, het moet mij toch van het hart dat sinds 1959 alle militaire operaties in Zaïre slecht zijn afgelopen, op een na, namelijk deze op het

toenmalige Stanleyville, ondertussen Kisangani geworden, maar dat is dan ook de uitzondering die de regel bevestigt. Ik blijf erbij dat wij daar niet aanwezig moeten zijn en zeker niet militair.

Ik blijf erbij dat wij daar niet moeten aanwezig zijn en zeker niet militair.

De voorzitter: De minister heeft het woord.

Minister Louis Michel: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Van den Eynde, de twee voorbeelden van Belgische militaire aanwezigheid in Congo waarvan u melding maakt, zijn feitelijk zeer specifieke gevallen die aan bijzondere motieven beantwoorden.

De Belgische regering heeft beslist dat België zal deelnemen aan de eerste fase van de vredeshandhavingsoperatie van de Verenigde Naties in het kader van de implementatie van het akkoord van Lusaka. Deze fase bestaat uit de ontplooiing van 90 verbindingsofficieren in de hoofdsteden en hoofdkwartieren, gelegen buiten de conflictzone van de bij het conflict betrokken partijen en ondertekenaars van het akkoord van Lusaka. De Belgische beslissing betreft 5 verbindingsofficieren, waarvan een reeds aanwezig is in Kinshasa. De 4 anderen zullen naar de achterwaartse commandoposten van de ex-belligerenten in de DRC worden gezonden, alleen maar wanneer én de Verenigde Naties én België van oordeel zullen zijn dat voldoende veiligheidscondities dit toelaten. Een dergelijke deelneming die de duidelijk zichtbare aanwezigheid van België in Midden-Afrika geloofwaardig maakt, vormt ook geen inbreuk op de vijfde aanbeveling van de parlementaire onderzoekscommissie over de gebeurtenissen in Rwanda dat België geen contingent meer levert voor VN-operaties in landen waarmee vroeger een koloniale relatie bestond. Onder de definitie van contingent vallen 5 verbindingsofficieren zeker niet. Daarentegen heeft de regering bij dezelfde beslissing besloten niet aan de volgende fases van de VN-vredeshandhavingsoperatie deel te nemen en dat standpunt blijft.

De moeilijkheden met 2 Belgische militairen waarop werd gezinspeeld, betroffen leden van het veiligheidsdetachement bij onze ambassade in Kinshasa. De rol van dit detachement bestaat essentieel uit de bescherming van de lokalen van de ambassade, van de ambassadeur en van de ambassadeleden. De veiligheid van ons diplomatiek dispositief in Kinshasa is zeer belangrijk voor het correct uitoefenen van de taken die onze post in de Congolese hoofdstad toebehoren. In de moeilijke context van Kinshasa is de herhaling van dergelijke moeilijkheden niet uit te sluiten, maar alles wordt ondernomen om ze te vermijden.

Wat de Afrika-nota betreft, die zult u zoals beloofd nog krijgen voor het jaareinde. Ik zal die nota hier voorstellen op 7 december 1999. Zij maakt deel uit van de algemene

Louis Michel

beleidsnota die ik u zal voorstellen op die datum. Bovendien wijs ik erop dat jammer genoeg voor u het door u aangehaalde dispuut, niet bestaat.

De voorzitter : De heer Francis Van den Eynde heeft het woord.

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik vind dat niet jammer, ik ben een zeer vredelievend man. Ik denk dat alleen de groenen het jammer kunnen vinden dat hun politieke klemtonen uit de regering verdwijnen, maar dat is hun zaak, niet de mijne. Ik bedank u in ieder geval voor het beloofde post-Sinterklaasgeschenk van 7 december 1999. Dat is graag meegenomen. Wij zullen aandachtig luisteren.

Ik geef grif toe dat het hier geen contingent betreft. Tot nu zijn er in totaal 7 militairen, waarvan er slechts een in Kinshasa aanwezig is. Dat is bitter weinig, maar ik stel toch vast dat de aanwezigheid van die internationale groep waarin een Belgisch officier, al volstond om zich te laten beschuldigen van een moordpoging op Kabila. Zo vlot verloopt het dus allemaal niet. Bovendien zegt u mij dat de twee in Kinshasa aangehouden Belgische militairen deel uitmaken van het veiligheidsdetachement van de ambassade. Daarvan was ik overtuigd.

Wij hebben nogal wat militaire operaties achter de rug in Centraal-Afrika. Wie echter de zaken in Kinshasa enigszins volgt, weet dat elke Belgische militaire operatie telkens voorbereid werd door militairen van de beruchte of beroemde - ik bedoel het niet zo kwaad - long range patrol van de paracommando's. Het gaat hier in feite om de commando's van de commando's. Zij bereiden deze militaire operaties ter plekke in burger voor. Die mensen zijn dan zogezegd ook als militaire bescherming van de ambassade aanwezig. Dit maakt de zaken allemaal niet zo eenvoudig. Ik kan alleen vaststellen dat wij de laatste maanden, sedert het aantreden van deze regering, reeds een paar militaire incidenten hebben gehad in Centraal-Afrika. Bestaat er een oorzakelijk verband tussen de nieuwe regering en die incidenten ? Laten we zeggen dat daarvan toch een ernstig vermoeden bestaat. Ik wacht met ongeduld op de nota van 7 december.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mondelinge vraag van de heer Guido Tastenhoye aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de nota die de federale regering ontving van de Vlaamse regering over de voorbereidingen van de Top van Helsinki op 10 en 11 december aanstaande en de Vlaamse verzuchtingen terzake" (nr. 478)

Question orale de M. Guido Tastenhoye au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la note que le gouvernement fédéral a reçue du gouvernement flamand au sujet de la préparation du Sommet de Helsinki des 10 et 11 décembre et les demandes flamandes en la matière" (n° 478)

De voorzitter : De heer Guido Tastenhoye heeft het woord.

De heer **Guido Tastenhoye** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, op voorstel van Vlaams minister-president Dewael heeft de Vlaamse regering een standpunt ingenomen met betrekking tot de intergouvernementele conferentie 2000. Ze heeft dit standpunt meegedeeld aan de federale regering met het oog op de Top van Helsinki die midden december zal worden gehouden. De Vlaamse regering pleit in haar nota voor een aantal wijzigingen aan het Verdrag van de Europese Unie, zodat onder meer kan worden tegemoet gekomen aan een betere en verdere erkenning van de constitutionele deelstaten van Europa en aan de handhaving van het huidige taalregime en de uitbreiding ervan naar de EU-agentschappen.

Daarnaast wordt ook de nadruk gelegd op de vrijwaring van de Europese culturele verscheidenheid. Verder wordt gepleit voor een rechtstreekse toegang tot het Europees Hof van Justitie voor deelstaten met wetgevende en uitvoerende bevoegdheden. Uiteraard worden hiermee Vlaanderen en Wallonië bedoeld. Tevens wordt gevraagd naar een duidelijke bevoegdheidsverdeling tussen de verschillende bestuursniveaus en de erkenning van het Comité der Regio's als een volwaardige instelling van de Europese Unie. Tenslotte wordt de problematiek van de invoering van het gedeeld stemmen in de Ministerraad voor de exclusieve gewest- en gemeenschapsmateries aangekaart. Dit staat allemaal in de nota van de Vlaamse regering die aan de federale regering is overhandigd.

Mijnheer de minister, mijn vragen zijn de volgende. Is er reeds overleg gepleegd tussen de federale en de Vlaamse regering over deze zaak, zoals trouwens was vooropgesteld ? In welke mate wordt de Vlaamse regering betrokken bij de besluitvorming met het oog op de Top van Helsinki ? Op welke punten en in welke mate zal de federale regering rekening houden met het verlanglijstje van de Vlaamse regering ?

De voorzitter : De minister heeft het woord.

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, collega's, in zijn vraag verwijst het lid naar het standpunt over de intergouvernementele conferentie 2000 dat de Vlaamse regering innam met het oog op de Top van Helsinki van 10 en 11 december. De Vlaamse regering pleit voor diverse wijzigingen aan het Verdrag betreffende de Eu-

Louis Michel

ropese Unie. Het standpunt van de Vlaamse regering werd pas op maandag 29 november aan de federale regering meegedeeld. Derhalve is er nog geen overleg gepleegd tussen de Vlaamse en de federale regering. Het lid moet begrijpen dat ik in dit stadium geen antwoord ten gronde kan geven op de vraag op welke punten en in welke mate de federale regering rekening zal houden met de verlangens van de Vlaamse regering. Ik heb de nota met veel belangstelling gelezen. Ze bevat belangwekkende standpunten. Sommige standpunten roepen evenwel uiterst complexe vragen op van verdragsrechtelijke, internationaalrechtelijke en institutionele aard en een grondig onderzoek door de federale regering is dan ook noodzakelijk. Tevens nodigen ze tot een diepgaand overleg uit tussen het federale niveau en de gefedereerde entiteiten.

In dit stadium wens ik mij tot de volgende bemerkingen te beperken. De aanstaande intergouvernementele conferentie staat volledig in het licht van de uitbreiding van de Unie en wil enkel die institutionele hervormingen realiseren die voor een uitgebreide Unie noodzakelijk zijn. Veel lidstaten pleiten voor een enge lectuur van het mandaat voor de komende intergouvernementele conferentie zoals op de Top van Keulen was overeengekomen. Sommige standpunten van de Vlaamse regering gaan verder.

Daarentegen kan ik wel meer omstandig antwoorden op de vraag in welke mate de Vlaamse regering bij de Europese besluitvorming wordt betrokken, aangezien het hier gaat om een materie die geregeld is door het genoemde samenwerkingsakkoord dat op 8 maart 1994 werd afgesloten. Het regelt de Europese coördinatie die wordt georganiseerd door de directie Europese Zaken van het ministerie van Buitenlandse Zaken, volgens de agenda van de diverse ministerraden. Deze Europese coördinatie is ook van toepassing op de voorbereiding van de Europese Raden van staatshoofden en regeringsleiders en dus ook voor de Europese Raad van Helsinki die op 10 en 11 december zal worden gehouden. Deze coördinatie zal plaatsvinden op 2 december. Het overleg tussen de bevoegde ambtenaren wordt aangevuld met een vergadering op ministerieel niveau van de interministeriële conferentie voor het Buitenlands Beleid die ik heb samengeroepen op 8 december, met het oog op een gedachtewisseling tussen alle ministers bevoegd voor het buitenlands beleid, over de door België in te nemen standpunten op de Europese Raad van Helsinki.

Deze Europese coördinatie, zowel op ambtelijk als op ministerieel niveau, heeft haar nut reeds lang bewezen. Zij heeft de gewesten en de gemeenschappen in het verleden steeds de mogelijkheid geboden om hun standpunten kenbaar te maken en zo nodig te verdedigen in alle belangrijke dossiers. Ik neem mij voor dit coördinatie-mechanisme ook in de toekomst ten volle zijn belangrijke rol te laten spelen.

De **voorzitter** : De heer Guido Tastenhoye heeft het woord.

De heer **Guido Tastenhoye** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb nog een vraag. U hebt het over twee coördinatievergaderingen die zullen plaatsvinden op 2 en op 8 december. Mag ik aannemen dat de nota van de Vlaamse regering op die vergaderingen ter sprake zal komen ?

Minister **Louis Michel** : Ja. Dat betekent evenwel niet dat alle elementen ervan zullen worden aanvaard.

De **voorzitter** : Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mondelinge vraag van de heer Guido Tastenhoye aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de mogelijke oprichting van een Europese defensiemacht" (nr. 487)

Question orale de M. Guido Tastenhoye au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la création éventuelle d'une force de défense européenne" (n° 487)

De **voorzitter** : Mijnheer Tastenhoye, ik wil u erop wijzen dat wij over dit onderwerp trachten een debat te organiseren, samen met de commissie voor de Landsverdediging. Op dat moment zult u ook uw standpunt terzake kunnen toelichten.

De heer **Guido Tastenhoye** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, aanvankelijk was dit een interpellatie, maar ze is omgezet in een mondelinge vraag.

Bijgevolg kan ik geen brede uiteenzetting houden en zal ik mij beperken tot een aantal vragen.

Mijnheer de minister, wij vernemen dat bij uw bezoek aan Parijs, tijdens een onderhoud met de Franse president en de eerste minister, is gesproken over de oprichting van een Europese defensiemacht. Ook in de Europese Unie heeft men het daarover al gehad. Ik wil meteen aangeven dat wij gunstig staan tegenover de oprichting van een Europese defensiemacht. Een programmapunt waarop mijn partij in het verleden steeds de nadruk heeft gelegd is dat we binnen de Europese Unie tot een betere buitenlandse politiek en een betere Europese defensiemacht moeten komen.

Mijnheer de minister, aangezien dit evenwel problemen kan teweegbrengen, heb ik een aantal vragen. Op welke wijze zult u de neutraliteitspolitiek van bepaalde landen die tot de Europese Unie behoren, kunnen waarborgen ? Hoe denkt u onderdelen van de Belgische krijgsmacht te kunnen integreren in die nieuwe Europese defensie-

Guido Tastenhoye

structuur? Waar zou het mogelijke hoofdkwartier van deze nieuwe defensiemacht kunnen komen? Op welke wijze zal de bevelstructuur daarvan worden uitgebouwd? Wat zullen de verhoudingen zijn binnen deze defensiestructuur? Wie zal beslissen over het mogelijk inzetten van troepen? Hoe zal deze Europese defensiemacht zich verhouden tot de NAVO? Is er al enig zicht op de mogelijke financiële bijdragen die de diverse landen zullen moeten leveren? In het verleden deden zich taalmoeilijkheden voor in het Eurocorps. Hierbij verwijs ik naar het optreden destijds van toenmalig minister van Defensie Delcroix die zeer terecht meende dat het Nederlands ook een plaats moest krijgen in dat korps. Kunt u mij vertellen op welke wijze u de taalverhoudingen binnen die op te richten Europese defensiemacht kunt garanderen? In dat opzicht is een mogelijke versmelting met de Nederlandse krijgsmacht aangewezen om de positie van de Vlamingen en van het Nederlands in die defensiemacht te versterken. Tot slot, is een mogelijke opsplitsing van de Belgische krijgsmacht hiervoor niet noodzakelijk?

De voorzitter: De minister heeft het woord.

Minister Louis Michel: Mijnheer de voorzitter, collega's, het is de bedoeling van België en de partners om tijdens de Europese Raad in Helsinki concrete resultaten te verkrijgen inzake de versterking van het vermogen van de Unie om crisissen te beheersen, ook met financiële middelen. Zweden, Finland, Ierland en Oostenrijk steunen deze evolutie die Europa zal toelaten zijn rol op de internationale scène ten volle te spelen.

Het aanwenden van militaire middelen is dus duidelijk te plaatsen in het kader van de steun aan het gemeenschappelijk buitenlands beleid van de Unie, meer bepaald in crisisbeheer. Er is dus geen sprake van het opzetten van een Europees bondgenootschap voor territoriale defensie. Iedere lidstaat van de Unie kan zijn uitgestippelde defensiepolitiek verder blijven volgen. Men hoopt ter gelegenheid van de Europese Raad in Helsinki ook beslissingsorganen te kunnen opzetten die de beheersing van crisissen op Europees niveau kunnen besturen en coördineren.

Het inzetten van troepen zal een soevereine nationale beslissing blijven. De Europese beslissingsorganen zullen dan ook intergouvernementeel zijn. De beslissingen zullen bij consensus worden genomen. De landen van de NAVO, die tevens lidstaten zijn van de Unie, zien geen contradictie in dit dubbellidmaatschap. Er zal bovendien te gepasten tijde een relatie worden opgezet tussen de EU en de NAVO aangaande de consultatie, de coördinatie en het uitwisselen van informatie over de veiligheid in Europa en de defensieproblematiek.

Met betrekking tot de laatste vraag is mijn positie zeer eenvoudig. Blijven de twee officiële talen, met name Engels en Frans, en vraagt men geen andere taal, dan is

dat voor mij geen probleem. Vraagt een ander land een andere taal te gebruiken, dan zal ik zowel het Nederlands als de andere talen verdedigen. Ik heb dat trouwens in Tempere ook al gedaan.

En d'autres termes, si l'on remet en cause les langues de travail de la Communauté européenne, si on veut introduire par exemple l'allemand, l'espagnol ou l'italien, j'ai plaidé que l'on puisse aussi introduire le néerlandais. On utilisera les deux langues de travail ou toutes les autres langues. J'ai défendu le néerlandais comme langue de travail au cas où on parlerait anglais à Tempere. Je l'ai déjà fait deux fois.

De voorzitter: De heer Guido Tastenhoye heeft het woord.

De heer **Guido Tastenhoye** (Vlaams Blok): Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoorden. U hebt over deze aangelegenheid een breed debat aangekondigd. De antwoorden van de minister kunnen ons al tot een zekere bezinning aanzetten. Ik zal mijn repliek dan ook bewaren voor dat debat.

De voorzitter: De minister heeft het woord.

Minister Louis Michel: Mijnheer de voorzitter, ik heb nog een opmerking met betrekking tot de begroting. Het totaal van de budgetten van de 15 Europese landen bedraagt 200 miljard dollar wat toch nog altijd minder is dan het budget van het Amerikaanse leger dat 250 miljard dollar bedraagt. Wij moeten werk maken van coördinatie en informatie-uitwisseling.

De voorzitter: De heer Guido Tastenhoye heeft het woord.

De heer **Guido Tastenhoye** (Vlaams Blok): Mijnheer de voorzitter, ik hoop maar dat het geld met gezond verstand wordt besteed.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mondelinge vraag van mevrouw Els Van Weert aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over "de gelden bestemd voor het Rwanda-tribunaal" (nr. 500)

Question orale de Mme Els Van Weert au secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement sur "les crédits destinés au tribunal pour le Rwanda" (n° 500)

De voorzitter: Mevrouw Els Van Weert heeft het woord.

voorzitter

Mevrouw **Els Van Weert** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, sedert 1995 al schenkt België in het kader van de begroting voor Ontwikkelings-samenwerking om en bij de 20 miljoen frank aan de werking van het Rwanda-tribunaal van de Verenigde Naties.

Deze middelen zijn bestemd om logistieke en administratieve steun te bieden aan de juridische afwikkeling van de afschuwelijke genocide in Rwanda en moeten onder meer bijdragen tot het moeilijk verwerkingsproces ervan.

Onlangs vernamen wij via de media dat het Rwanda-tribunaal nog steeds in moeilijke omstandigheden moet werken en dat het wordt geconfronteerd met een chronisch gebrek aan middelen.

Mijnheer de staatssecretaris, in 1996 zouden middelen bestemd voor dit tribunaal nooit ter bestemming zijn geraakt. Zij werden door ons land via de Verenigde Naties in New-York overhandigd met de uitdrukkelijke bedoeling ze door te storten naar het Rwanda-tribunaal, maar naar verluidt zouden zij zonder overleg zijn aangewend voor andere doeleinden in het kader van de Verenigde Naties. Dit jaar werd in de begroting eveneens voorzien in een dotatie aan het Rwanda-tribunaal.

Mijnheer de staatssecretaris, bent u op de hoogte van de problemen die tijdens de vorige legislatuur rezen omtrent de fondsen bestemd voor het Rwanda-tribunaal ? Weet u of inmiddels een regeling werd getroffen met de Verenigde Naties waardoor de fondsen van 1996, ten bedrage van 20 miljoen frank, vooralsnog bij Rwanda-tribunaal terecht kwamen ?

Beschikt u momenteel over voldoende garanties dat de in de begroting opgenomen dotatie voor het Rwanda-tribunaal, wel degelijk haar bestemming zal bereiken ?

Zijn er nog dergelijke problemen bekend met betrekking tot middelen die via de Verenigde Naties aan een specifiek project werden bezorgd ?

De **voorzitter** : De staatssecretaris heeft het woord.

Staatssecretaris **Eddy Boutmans** : Mijnheer de voorzitter, collega's, het probleem dat wordt ter sprake gebracht is jammer genoeg reëel.

Het gaat niet om een betwisting van het principe van het internationaal Rwanda-tribunaal; wellicht bekommt iedereen zich om de situatie aldaar en vond iedereen het opzetten van een Rwanda-tribunaal een positieve en baanbrekende beslissing. Mijn voorganger speelde daarop - terecht - in door reeds in 1995, dus onmiddellijk na de beslissing tot oprichting ervan, 32 miljoen frank ter beschikking te stellen voor de algemene werking. In 1996 werden hieraan nog twee schijven van 25 miljoen toege-

voegd bestemd voor enerzijds, de huur van een vliegtuig voor een geregeld en veilig transport tussen Arusha en Kigali van onder meer partijen en getuigen en anderzijds, het Witness Protection Program.

De Belgische bijdrage bedraagt ongeveer een derde van het totaal van 7 800 000 dollars, zijnde om en bij de 2 600 000 dollar.

Er blijken inderdaad problemen te zijn in verband met het functioneren van dat tribunaal en met de aanwending van de middelen. Het ABOS ontving een rapport van de Verenigde Naties, onder verantwoordelijkheid van de under-secretary for International Oversight Services - de vice-secretaris-generaal van de interne controledienst - waarin inderdaad wordt vermeld dat belangrijke operationele gebreken in het beheer van het tribunaal werden vastgesteld. De hoofdzetel van de Verenigde Naties geeft sedert 1997 geregeld bijstand aan de werkzaamheden van het tribunaal en helpt bij de toepassing van het reglement en van het statuut van het personeel van de Verenigde Naties.

Voorts is ons een rapport bekend van 6 februari 1998, ter follow-up van het voorgaande rapport en uitgaande van het Office of International Oversight Services, waarin melding wordt gemaakt van belangrijke verbeteringen. Dat is positief. Er is een nieuwe deputy prosecutor die blijkbaar de zaak beter in handen heeft op het niveau van het openbaar ministerie van het tribunaal. Hij blies de activiteiten van het tribunaal die, zoals u weet zeer traag en inefficiënt op gang kwamen, nieuw leven in en bracht een uitstekende samenwerking tot stand tussen de leden van het tribunaal, de rechter, en de griffie.

Het management and legal affairs-secretariaat van de Verenigde Naties verleent de nodige bijstand aan het tribunaal en de nieuwe ploeg van griffier, financiële chef en management-chef hebben, aldus het rapport, al heel wat verbeteringen aangebracht.

Toch blijven er nog heel wat kritische opmerkingen ten aanzien van het Trustfund, waarin het lidgeld van onder meer België is gestort. Volgens de cijfers van oktober 1997 was van de 7,3 miljoen US-dollar amper 2,1 miljoen werkelijk gebruikt voor de werking van het tribunaal.

De griffier heeft op verzoek van de UNO al een plan opgesteld om een aantal NGO's te financieren die bijstand verlenen aan de slachtoffers van de genocide. Het Office of International Oversight Services - OIOS - verwijt de griffier dan weer daaromtrent geen echt beleid te voeren en niet de juiste procedures of richtlijnen te hebben ontwikkeld voor het selecteren van de projecten die uit het Trustfund kunnen worden gefinancierd. Het

Eddy Boutmans

opzet is dus wel goed, maar de uitwerking blijkt nog deficiënt te zijn. Volgens de meer recente berichten waarvan mij melding wordt gemaakt, zijn er omtrent de werking van de griffie, ondanks veel goede wil, nog altijd grote problemen.

Collega's, ik moet toegeven dat uw bezorgdheid terecht is. De laatste storting van België is dan ook al drie jaar geleden gedaan en wordt niet meer aangevuld zo lang er geen duidelijkheid is over de werking.

De bijdrage voor het vliegtuig blijkt correct te zijn gebruikt. Er werd een huurovereenkomst voor de huur van een vliegtuig afgesloten voor een jaar, van augustus 1996 tot augustus 1997.

De oplossing ligt natuurlijk in de eerste plaats bij de Verenigde Naties, aangezien het tribunaal onder haar auspiciën werkt. Ons wordt verzekerd dat terzake het nodige wordt gedaan. In december 1998 is resolutie 53 213 aangenomen inzake de begroting en is er een review-groep opgericht die de taak heeft aanbevelingen te formuleren om de werking van het tribunaal vanuit juridisch-bestuurlijk oogpunt te hervormen of althans adviezen te formuleren.

Onze administratie volgt dat probleem op via de rapporten van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties en met name onze Permanente Vertegenwoordiging in New-York besteedt de nodige aandacht aan deze zaak, vooral naar aanleiding van de jaarlijkse goedkeuring van de begroting van het tribunaal. Zeer binnenkort zal de begroting 2000 van het Rwanda-tribunaal in de Zesde Commissie en later in de Algemene Vergadering ter sprake komen.

De controle die wij dienaangaande uitoefenen, is uiteraard zeer indirect en wij moeten hopen dat de verdere ontwikkelingen gunstig zijn. Onlangs heeft de procedure-regeling tot discussies geleid door een nogal betwiste beslissing die niet noodzakelijk aan een fout van het tribunaal te wijten was. Wij kunnen alleen maar betreuren dat de start van het tribunaal zo ongelukkig is geweest. Ik denk dat wij de beslissing om het tribunaal te steunen moeten behouden, maar uiteraard, over de concrete besteding van de middelen toch de nodige verantwoording moeten afwachten vooraleer wij verder kunnen gaan.

In verband met uw laatste vraag of er nog gelijksoortige problemen zijn met andere bestedingen van de Verenigde Naties, zegt men mij dat dit over het algemeen niet het geval is, althans niet in deze mate. De diverse

gespecialiseerde organisaties van de Verenigde Naties hebben de laatste jaren een vrij grondige hervorming doorgemaakt inzake het beheer van hun middelen. De problemen die er vroeger verschillend van agency tot agency zijn geweest, hebben in grote lijnen tot een beter beheer geleid.

De voorzitter : Mevrouw Els Van Weert heeft het woord.

Mevrouw **Els Van Weert** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, ik dank de staatssecretaris voor het grondige en uitgebreide antwoord. Ik heb nog twee vraagjes. Mijn bronnen stelden dat de middelen die onder meer door België voor dat Rwanda-tribunaal zouden zijn gestort, daarvoor helemaal niet zouden zijn gebruikt. De staatssecretaris beweert dat hij geen weet heeft van de uiteindelijke bestemming van die middelen. Zij beweren dat die zouden zijn gebruikt om lonen van VN-functionarissen te betalen die met deze zaak helemaal niet bezig zijn geweest.

Als ik het goed heb begrepen, verklaart de staatssecretaris dat de storting van de bedragen die nu in de begroting als steun aan het Rwanda-tribunaal zijn ingeschreven, aan bepaalde voorwaarden is verbonden. Hij wil namelijk eerst zekerheid hebben over de besteding van die middelen, of begrijp ik dat verkeerd ? Ik steun dit uitgangspunt.

De voorzitter : De staatssecretaris heeft het woord.

Staatssecretaris **Eddy Boutmans** : Mijnheer de voorzitter, mevrouw Van Weert, ik ben van oordeel dat we een afweging moeten maken als er een nieuwe vraag tot storting komt. Men moet ons eerst een uitleg geven over wat in het verleden is gebeurd. Ik twijfel eraan dat die toestand nog kan worden rechtgetrokken, maar we moeten ten minste garanties krijgen dat een eventuele financiële steun voor dit absoluut noodzakelijke initiatief in de toekomst op een correcte manier wordt aangewend.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

- *De openbare commissievergadering wordt gesloten om 11.25 uur.*

- *La réunion publique de commission est levée à 11.25 heures.*